



JOURNAL OF VALUATION AND EXPERTNESS

editor-in-chief: Ing. Jakub Horák, MBA

managing editor: Ing. Jiří Kučera and Ing. Eva Kalinová

chairman of the editorial board: Ing. Veronika Machová, MBA

Published by:

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

School of Expertness and Valuation

Okružní 517/10

370 01 České Budějovice

Tel.: +420 380 070 218

e-mail: horak@mail.vstecb.cz

<http://journals.vstecb.cz/publications/Journal-of-valuation-and-expertness>

ISSN 2533-6258 (Online)

Periodicity: Twice a year

Since 2016

Date of issue: December 2020

EDITORIAL BOARD/EDIČNÍ RADA

Ing. Veronika Machová, MBA – chairman

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

prof. Ing. Marek Vochozka, MBA, Ph.D., dr. h. c.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

prof. Ing. Jan Váchal, CSc.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

doc. Ing. Eva Vávrová, Ph.D.

Mendel University of Brno

Ing. František Milichovský, Ph.D., MBA, DiS.

Brno University of Technology

Dr. Lu Wang

Zhejiang University Finance Economics, China

Ing. Ondrej Stopka, Ph.D.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

doc. Ing. Jarmila Straková, Ph.D.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

PaedDr. Mgr. Zdeněk Caha, MBA, Ph.D., MSc.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Filip Petrách, Ph.D.

University of South Bohemia in České Budějovice

Ing. Simona Hašková, Ph.D.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Vojtěch Stehel, MBA, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Jaromír Vrbka, MBA, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Ing. Zuzana Rowland, MBA, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Mgr. Petr Šuleř, PhD.

The Institute of Technology and Business in České Budějovice

Content/Obsah

DEVELOPMENT OF THE TRADE BALANCE OF THE V4 STATES DURING CRISIS.....	1
VÝVOJ OBCHODNÍ BILANCE STÁTŮ V4 V DOBĚ KRIZE.....	2

Nikola Kučerová, Tomáš Krulický

DEVELOPMENT OF INFLATION IN THE CZECH REPUBLIC COMPARED TO V4 STATES	15
VÝVOJ INFLACE ČESKÉ REPUBLIKY V POROVNÁNÍ SE STÁTY V4.....	16

Zuzana Matušková, Eva Kalinová

EVALUATION OF THE FINANCIAL SITUATION OF ENTERPRISES PROVIDING PUBLIC SERVICE.....	25
HODNOCENÍ FINANČNÍ SITUACE PODNIKU ZABÝVAJÍCÍHO SE SLUŽBAMI VEŘEJNÉHO CHAREKTERU.....	26

Svatopluk Janek, Jakub Horák

BARRIERS FACED BY A COMPANY ENTERING A SPECIFIC MARKET, PPE MARKET	47
PŘEKÁŽKY PŘI VSTUPU FIRMY NA KONKRÉTNÍ TRH, TRH OOP	48

Iveta Koloušková, Veronika Machová

ANALYSIS OF FINANCIAL STABILITY OF SMEs OPERATING IN THE FIELD OF REAL ESTATE.....	58
ANALÝZA FINANČNÍ STABILITY MALÝCH A STŘEDNÍCH PODNIKŮ PŮSOBÍCÍCH V OBLASTI NEMOVITOSTÍ	59

Jiří Kučera, Eva Kalinová

DEVELOPMENT OF THE TRADE BALANCE OF THE V4 STATES DURING CRISIS

Nikola Kučerová¹, Tomáš Krulický¹

¹ School of Expertness and Valuation, Institute of Technology and Business in České Budějovice, Czech Republic

Abstract

The article deals with foreign trade and crises that the Visegrad countries encountered from 2000 to 2019. The aim of this paper is to determine what affects the trade balance or whether the trade balance reacts the same or differently for all V4 countries. The data comes from the website of The World Bank, which contains not only an analysis of the economies of all countries of the Visegrad Group - Slovakia, the Czech Republic, Hungary and Poland, but also their innovations, investments and foreign trade. The method of data analysis is used, such as preparation, examination, cleaning, transformation, modeling, description and visualization of data, as well as statistical data analysis, specifically descriptive statistics of basic statistical characteristics of analyzed data. The results show that Poland is the only one with a negative trade balance from 2000 to 2008 until the financial crisis, in contrast to the others, when the Czech Republic, Slovakia and Hungary moved steadily in a trade balance surplus.

Keywords: foreign trade, import, export, V4, crisis

VÝVOJ OBCHODNÍ BILANCE STÁTŮ V4 V DOBĚ KRIZE

Nikola Kučerová¹, Tomáš Krulický¹

¹ Ústav znalectví a oceňování, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Česká republika

Abstrakt

Článek se zabývá zahraničním obchodem a krizemi, které Visegrádské země potkaly od roku 2000 do roku 2019. Cílem této práce je zjistit, co nejvíce ovlivňuje obchodní bilanci či jestli ve všech zemích V4 reaguje obchodní bilance stejně, nebo odlišně. Data pocházejí z webové stránky The World bank, která obsahuje nejen analýzu ekonomik všech zemí Visegrádské skupiny – Slovenska, České republiky, Maďarska a Polska, ale i jejich inovace, investice a zahraniční obchod. Je využita metoda analýzy dat, jako příprava, kontrola, čištění, transformace, modelování, popis a vizualizace dat, dále také statistická analýza dat, konkrétně popisná statistika základních statistických charakteristik analyzovaných dat. Z výsledků se vychází, že Polsko se pohybuje jako jediné až do finanční krize v záporné obchodní bilanci od roku 2000 až do roku 2008, na rozdíl od ostatních, kdy se Česká republika, Slovensko i Maďarsko pohybují stabilně v kladné obchodní bilanci.

Klíčová slova: zahraniční obchod, dovoz, vývoz, V4, krize

Úvod

Zahraniční obchod představuje dovoz těch komodit, které v zemi kvůli klimatu nerostou nebo z různých důvodů nemohou být vyrobeny. Na druhé straně dovážené zahraniční komodity jsou konkurencí na domácím trhu. Snahou každé země je dosáhnout pozitivní obchodní bilance. V tomto ohledu je velmi důležité sledovat vývoz a dovoz zahraničního obchodu (Kovarník a Hamplová, 2017).

Vývoz a dovoz zboží a služeb jsou klíčové pro udržitelný rozvoj téměř ve všech zemích po celém světě a jsou také součástí vzorce HDP v každé otevřené ekonomice. Ve všech zemích V4 byl pozorován výrazný nárůst podmínek vývozu zboží a služeb. Analýza exportu služeb dle Kovarníka a Hamplové (2016) však vykazuje relativně neočekávaný vývoj, kdy podíl tohoto exportu na celkovém exportu klesá ve všech zemích V4. Jedním ze základních indikátorů pro hodnocení zahraničního obchodu je navíc poměr export / import, kde tento indikátor popisuje schopnost země pokrýt své importní potřeby vlastním exportem. Analýza Kovarníka a Hamplové (2016) dále ukazuje, že dokonce všechny analyzované země mají tento podíl v současné době přes 100 %, vývoj zdaleka není stabilní. Tuto nepravidelnost vývoje lze chápat

jako důkaz, že export má ve vzorci HDP pouze autonomní část, zatímco import má autonomní a původní části.

Země V4 mají obvykle silné vazby na Německo. Zahraniční obchod je klíčovou součástí udržitelného rozvoje téměř ve všech zemích světa. Z teoretického hlediska je export považován za nezávislý na domácím produktu a ekonomicky slabé země jsou obvykle považovány za více závislé na exportu (z hlediska vývoje HDP). Tato skutečnost byla prokázána při analýze Kovárníka a Hamplové (2019), kde zejména země V4 jsou silně závislé na exportu. Avšak konečný dopad čisté bilance zahraničního obchodu HDP je ve všech zemích V4 relativně slabý.

Podle Slabé, Martíškové a Švece (2018) byla Visegrádská skupina (země V4) velmi vážně zasažena hospodářskou krizí. Země V4 jsou velmi exportně orientované s významným podílem služeb včetně cestovního ruchu. Cestovní ruch v zemích V4 byl výrazně zpomalen globální ekonomickou krizí. Proto je

cílem této práce analyzovat, jak se vyvíjí obchodní bilance států Visegrádské čtyřky v období ekonomické krize.

Ke splnění hlavního cíle práce jsou definovány dvě výzkumné otázky:

- 1) Co všechno ovlivňuje obchodní bilanci Visegrádských zemí v době hospodářské krize?
- 2) Reaguje ve všech Visegrádských zemích obchodní bilance v době ekonomické krize stejným způsobem (významně roste/klesá)?

Literární rešerše

Visegrádská skupina byla vytvořena, aby přispěla k budování evropské bezpečnostní architektury a ekonomické spolupráce prostřednictvím efektivní spolupráce v rámci evropských institucí. Činnost V4 je zaměřena na posílení stability ve středoevropských regionech (Rostetska a Naumkina, 2019).

Zahraniční obchod patří do jednoho ze způsobů, jak je národní hospodářství zapojeno do mezinárodní dělby práce s ostatními zeměmi. Účast zemí na mezinárodním obchodu závisí na různých podmínkách, jako jsou ekonomické, přírodní, technické apod. Například slovenská ekonomika je dlouhodobě otevřená, protože má relativně malý vnitřní trh a nedostatek surovin (Brinciková a Darmo, 2014).

Zahraniční obchod totiž představuje dovoz druhů zboží, které se ve Visegrádských zemích nenachází. Dovážejí se ze zahraničí a poté se stávají konkurencí. (Kovárník a Hamplová, 2017). Vývoz a dovoz služeb jsou udržitelné skoro ve všech zemích po celém světě. Jsou součástí HDP vzorce. (Kovárník a Hamplová, 2016). Podle Kovárníka a Hamplové (2019) jsou Visegrádské země na zahraničním obchodu velmi závislé. Visegrádské země jsou rovněž závislé na exportu a hodně vázané na Německo (Kovárník a Hamplová, 2019)

Visegrádské země rovněž velmi zasáhla hospodářská krize, která výrazně zpomalila cestovní ruch (Slabá, Martíšková a Švec, 2018). Zda je lepší mít v době hospodářské krize národní nebo společnou měnu sledoval a porovnával Folenta (2018). Jedná se o krizi v zemích V4 od roku 2007 do roku 2016. Empirické výsledky však přesně neprokazují, jestli je výhodnější mít společnou nebo národní měnu. Četné předpoklady však vyvracejí nevýhodu společné měny pro účely podpory zahraničního obchodu při hospodářské krizi.

Hospodářská krize nastala v podmínkách vysoké úrovně veřejného dluhu ve většině vyspělých zemí. Je potvrzeno, že hospodářská krize způsobila zhoršení stavu veřejných financí u zemí, které patří do Evropské unie (Zielinski a Jonek-Kowalska, 2012). Během hospodářské krize klesá ekonomická výkonnost a tím roste míra nezaměstnanosti. V minulosti to bylo potvrzeno u několika krizí. Například Tvrdon, Tuleja a Verner (2012) čerpali údaje z databáze zvané EUROSTAT a zjistili, že všechny ekonomiky V4 v předkrizovém období byly kladné = kladná produkční mezera. Pro výpočet použili hlavně metodu VAR.

Jako hlavní popis výkonnosti trhu práce použil Tvrdon (2011) tzv. Beveridgerovu křivku, která zobrazuje negativní vztah mezi mírou neobsazených volných pracovních míst a nezaměstnaných. Z analýzy vyšlo, že hospodářská krize měla největší dopad na trhy práce v pobaltských zemích a zasáhla více mužů se základním vzděláním. Finanční krize negativně ovlivnila ekonomický růst v Evropské Unii, tím se snížil příjem domácnosti. V4 však v roce 2009 zaznamenala rostoucí míru úspor (Zahumenská, 2014).

Hricová a Andrejkovič (2017) pojednávali o dopadu dluhové krize. Sledovali vývoj HDP v různých odvětvích v zemích V4. Využívali statistické metody, aby porovnali vývoj indikátorů a jejich dopad na dluhovou krizi. Očekávali, že dopad krize nebude tak intenzivní a že závisí na různých faktorech.

Během krize byly změněny vnitropodnikové schopnosti konkurence ekonomik Visegrádských zemí. Molendowski (2014) se snažil dokázat, že v případě analyzovaných zemí byl jejich vnitropodnikový obchod odolnější před negativními důsledky krize než jejich globální obraty. Zvláštní pozornost věnoval identifikaci nejvýznamnějších sklonů formulujících vnitropodnikový obchod těchto zemí s členskými státy novými. Toporowski (2017) pojednával o znalosti vývoje vnitropodnikového obchodu po vstupu do EU ve Visegrádských zemích. Tyto země posílily své postavení v globálních hodnotových řetězcích, které se nacházely spíše v západní Evropě.

V roce 2015 přišla jiná krize a to migrační. Země Visegrádské čtyřky (Maďarsko, Česko, Slovensko, Polsko) však vystupovaly proti ní (Cichocki a Jabkowski, 2019). Tato migrační krize se stala největší v Evropě od druhé světové války. Příliv imigrantů sice nebyl nejvyšší, ale právě země Visegrádské čtyřky se postavili proti postoji EU, jak jednat s těmi, kteří žádají o azyl (Kanunnikov, 2019).

Metodika

Pro vytvoření analýzy obchodní bilance bude nápomocná webová stránka The World bank, kde je analyzována ekonomika zemí Visegrádské skupiny – Slovenské republiky, České republiky, Maďarska a Polska, jejich inovace, investice a zahraniční obchod. Použitá data budou od roku 2000 do roku 2019. Jedná se o roční data o exportu a importu jednotlivých uvedených států. Tyto údaje budou upraveny a sjednoceny do jednoho listu v Excelu. Obchodní bilanci zde musíme vypočítat podle jednoduchého vzorce:

$$\text{Obchodní bilance} = \text{export} - \text{import} . \quad (1)$$

Využita bude metoda analýzy dat, tedy příprava, kontrola, čištění, transformace, modelování, popis a vizualizace dat. Využita bude současně také statistická analýza dat,

konkrétně pak popisná statistika základních statistických charakteristik analyzovaných dat. Z dat bude vytvořen graf hodnot exportu a importu pro každý stát Visegrádské skupiny zvlášť a následně za všechny státy dohromady. Graf bude mít podobu grafu spojnicového, naneseny na něm budou všechny hodnoty od roku 2000 do roku 2019, které poskytuje již uvedená webová stránka.

Dále bude pozornost zaměřena na období světové finanční krize (rok 2008-2009), bude analyzováno, jak se obchodní bilance v tomto období měnila.

Výsledky

Na základě výsledků vyhodnocených v Excelu nám slouží tabulka 1 se základními statistickými analýzami dat, jako jsou maximální hodnoty, minimální hodnoty, aritmetický průměr, směrodatná odchylka a medián u Visegrádských zemí. Hodnoty jsou v biliónech Kč.

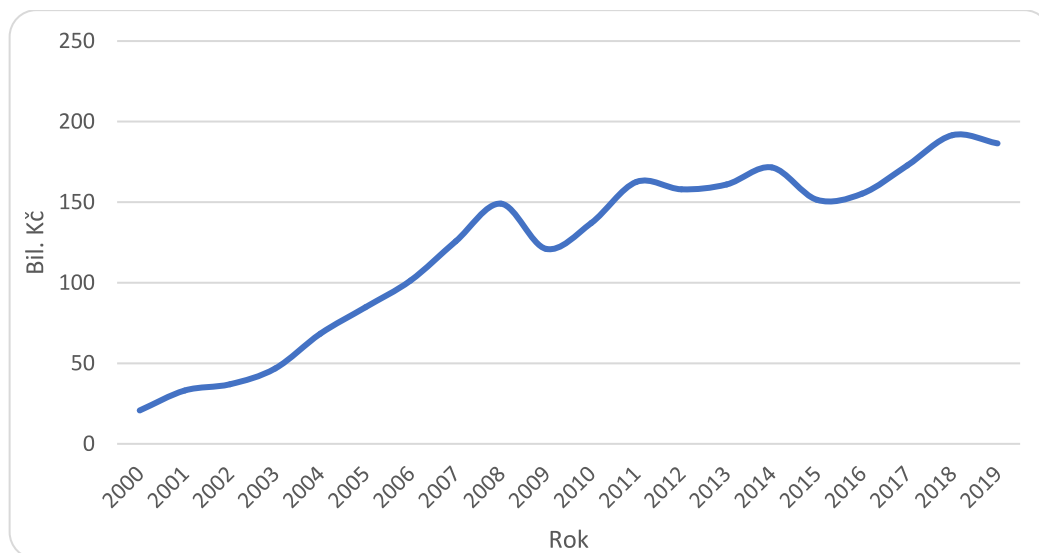
Tabulka 1: Základní statistická analýza dat exportu

	Česká republika	Slovensko	Maďarsko	Polsko
Maxima	191,59	101,70	134,58	330,91
Minima	20,73	15,52	31,57	46,82
Aritmetický průměr	121,79	65,89	94,75	181,74
Směrodatná odchylka	53,46843623	27,75589777	33,57794225	87,53313326
Medián	143,06	76,31	109,33	196,57

Zdroj: Vlastní zpracování.

Následně je provedena grafická analýza exportu již zmiňovaných zemí. V grafu č. 1 můžeme pozorovat, jak se vyvíjel export v České republice od roku 2000 do roku 2019.

Graf 1: Vývoj exportu v České republice



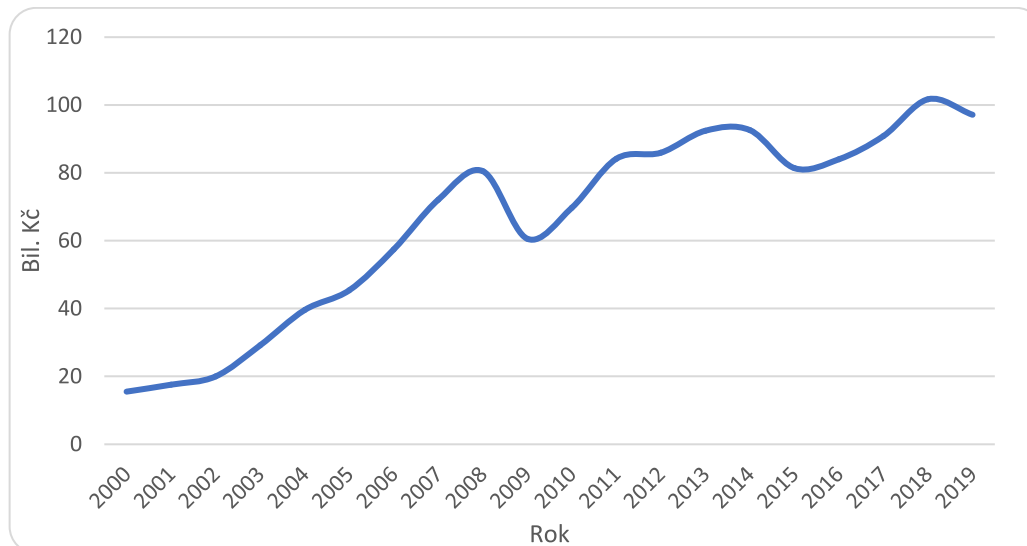
Zdroj: Vlastní zpracování.

V roce 2009 můžeme vidět náhlý pokles exportu. S největší pravděpodobností to má za důsledek finanční krize z téhož roku. Finanční krize nezasáhla jen Českou republiku, ale i ostatní země V4. V roce 2000 byl export 29,73 biliónů, v roce 2008 při finanční krizi 149,08 biliónů a v roce 2009 klesl export o zhruba 28,05 biliónů na 121,03 biliónů. V roce 2019 pak byla hodnota exportu 186,48 biliónů. Vstupem států do Evropské Unie mizely jejich hranice a

výrazně stoupal význam zahraničního obchodu a trhu, což se projevuje významným nárůstem do světové krize.

V grafu č. 2 můžeme porovnat, jak se vyvíjel export na Slovensku od roku 2000 do roku 2019.

Graf 2: Vývoj exportu na Slovensku

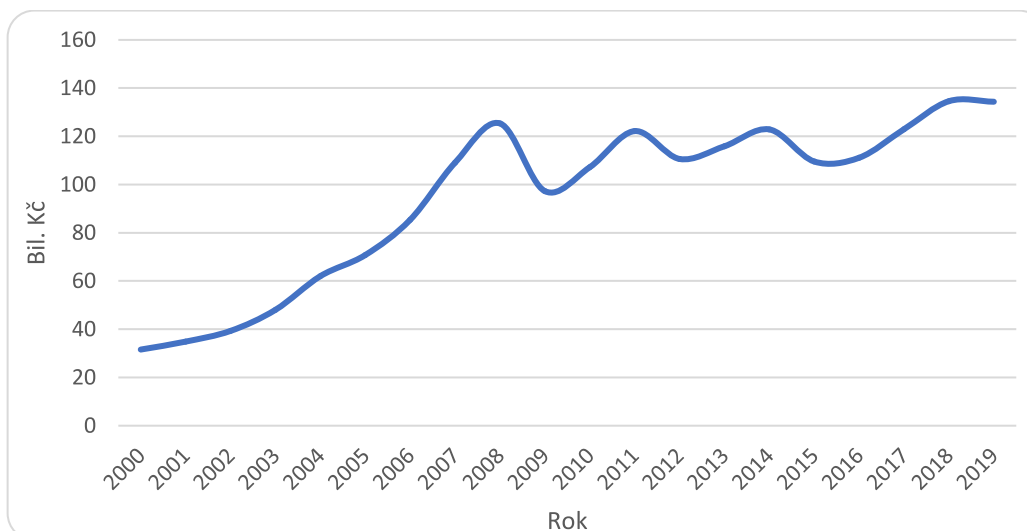


Zdroj: Vlastní zpracování.

I zmíněné Slovensko zasáhla v roce 2009 finanční krize a zaznamenalo pokles exportu o zhruba o 19,94 biliónů z roku předchozího – tedy roku 2008. V roce 2008 činila hodnota exportu 80,52 biliónů a v roce 2009 činila pouze 60,58 biliónů. Což je nejméně ze všech zemí Visegrádské čtyřky v tomto roce.

V grafu č. 3 je vývoj exportu Maďarska již od zmiňovaného roku 2000 do roku 2019.

Graf 3: Vývoj exportu v Maďarsku

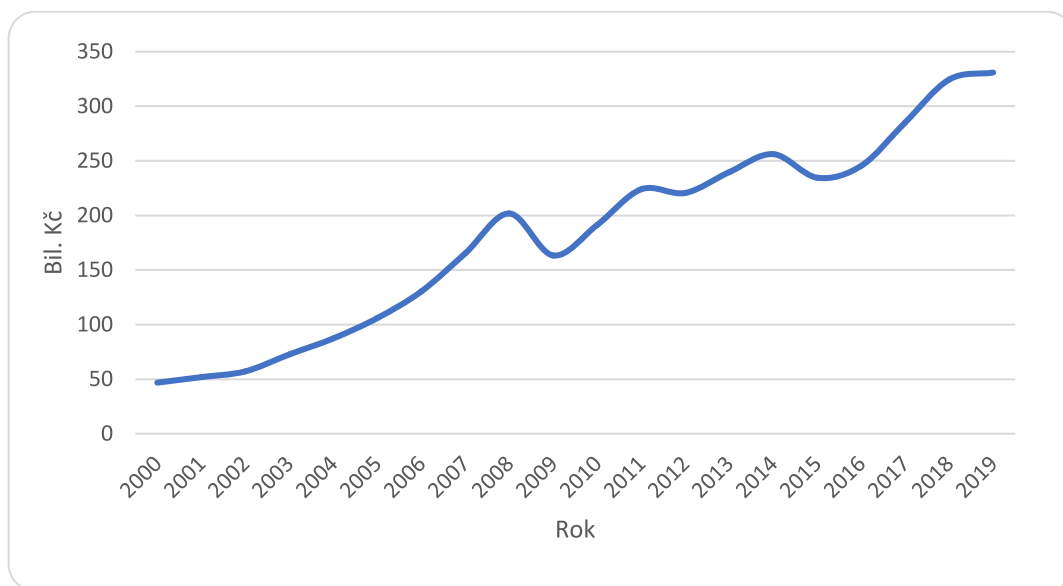


Zdroj: Vlastní zpracování.

Při finanční krizi roku 2009 se v Maďarsku snížil export o 28,07 biliónů z roku předešlého. V roce 2008 byl hodnota exportu 125,36 biliónů. Dále můžeme sledovat menší pokles exportu v roce 2015, kdy export klesl o 13,31 biliónů oproti roku předchozímu.

Graf č. 4 udává hodnoty exportu v Polsku od roku 2000 do roku 2019.

Graf 4: Vývoj exportu v Polsku

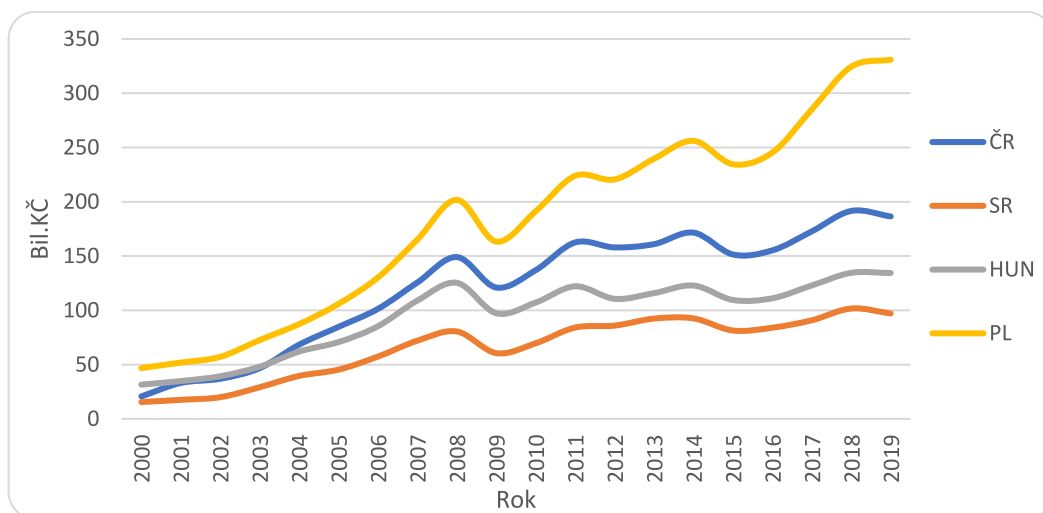


Zdroj: Vlastní zpracování.

Od roku 2000 do roku 2008 je na tomto grafu vidět růst exportu. V roce 2009 klesl export o 38,45 bilionů z roku předešlého. Tedy z 201,78 bilionů (2008) na 163,33 bilionů. Ikdyž jsou poklesy exportu výrazně vidět, Polsko na tom s exportem bylo nejlépe.

Graf č. 5 uvádí hodnoty exportu všech zemí Visegrádské čtyřky.

Graf 5: Hodnoty exportu za všechny státy V4 dohromady.



Zdroj: Vlastní zpracování.

Lze podle tohoto grafu určit finanční krizi, která zasáhla nejen tyto země v roce 2009. Všechny tyto země mají v roce 2009 výrazný společný pokles exportu. Nejlépe se pak vyvíjel export v Polsku, kdy v roce 2019 dosáhl nejvíce z těchto zemí a to 330,91 bilionů. Nejmenší růst exportu je na Slovensku, kde dosáhl jen 97,13 bilionů.

Na základě výsledků vyhodnocených v Excelu nám slouží tabulka 2 se základními statistickými analýzami dat, jako jsou maximální hodnoty, minimální hodnoty, aritmetický průměr, směrodatná odchylka a medián u Visegrádských zemí při importu.

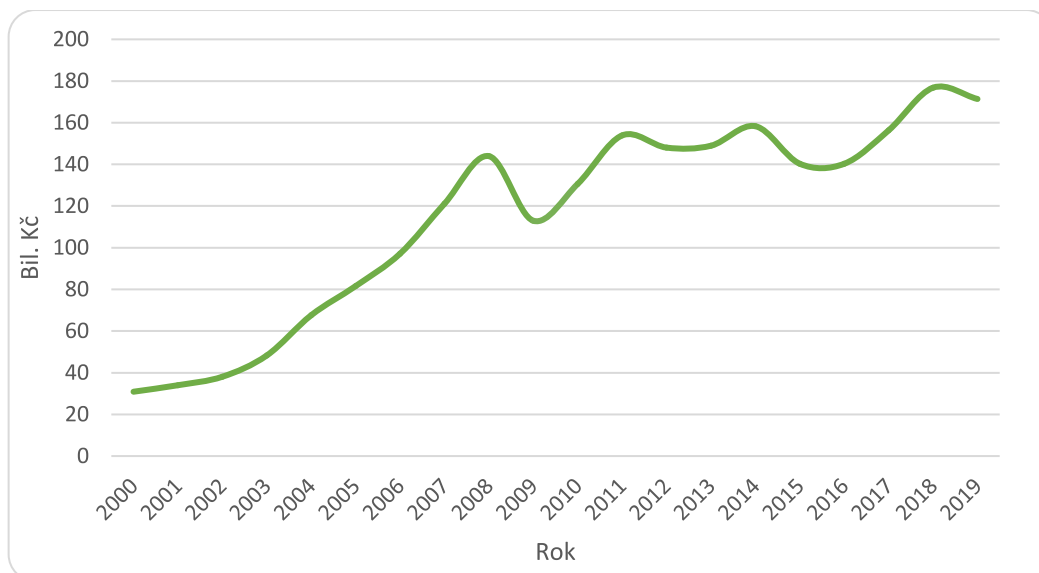
Tabulka 2: Základní statistická analýza dat importu

	Česká republika	Slovensko	Maďarsko	Polsko
Maxima	176,80	99,70	129,25	306,50
Minima	30,89	16,21	33,31	58,00
Aritmetický průměr	115,03	65,17	90,90	182,54
Směrodatná odchylka	47,13165612	26,13579884	29,84399529	79,11668348
Medián	135,47	75,20	100,12	211,58

Zdroj: Vlastní zpracování.

Graf č. 6 uvádí hodnoty importu v České republice.

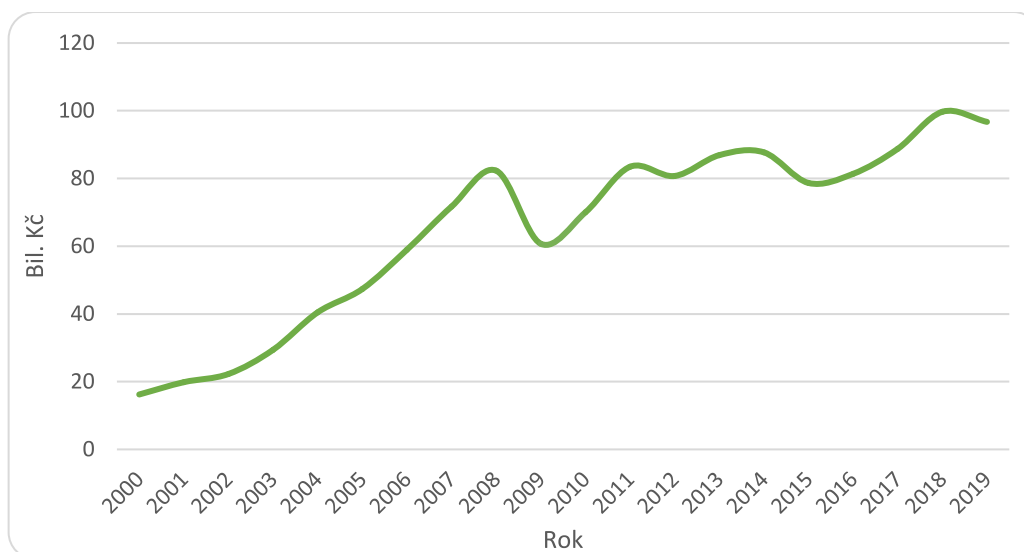
Graf 6: Vývoj importu v České republice



Zdroj: Vlastní zpracování.

V roce 2000 činila hodnota importu 30,89 biliónů. V roce 2008 143,96 bil. Kč, při finanční krizi se snížil import o 31,01 bil. Kč z roku předešlého, import v roce 2009 tedy činil 112,95 bil. Kč. Graf č. 7 udává hodnoty importu na Slovensku.

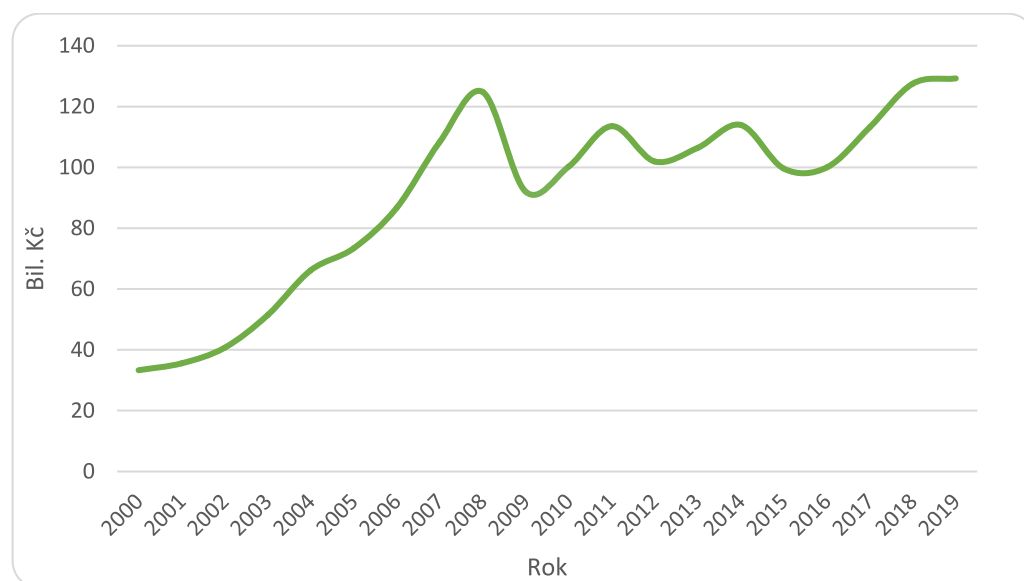
Graf 7: Vývoj importu na Slovensku



Zdroj: Vlastní zpracování.

Slovesko zaznamenalo pokles importu o 21,58 bil. Kč v roce 2009. Slovesko dosáhlo nejnižšího importu v tomto roce. Graf č. 8 udává hodnoty importu v Maďarsku.

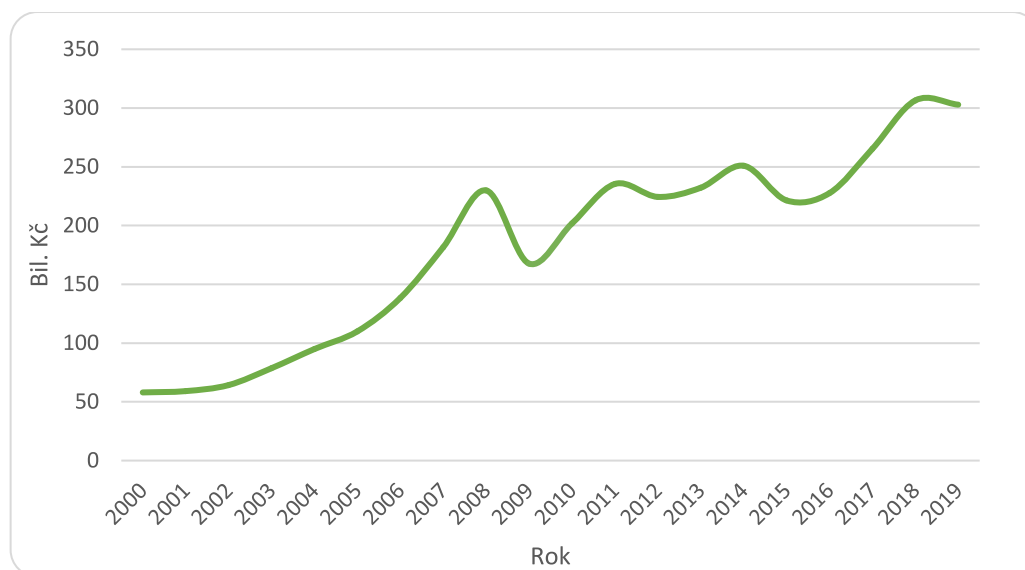
Graf 8: Vývoj importu v Maďarsku



Zdroj: Vlastní zpracování.

Maďarsko si vedlo s importem velmi dobře. Můžeme vidět jeho růst od roku 2000 do roku 2008, v roce 2009 je vidět výrazný pokles a to o 32,79 bil. Kč z roku předchozího. Následné roky jsou nijak kriticky klesající nebo rostoucí. V roce 2019 činila hodnota importu této země 129,25 bil. Kč. Graf č. 9 udává hodnoty importu v Polsku.

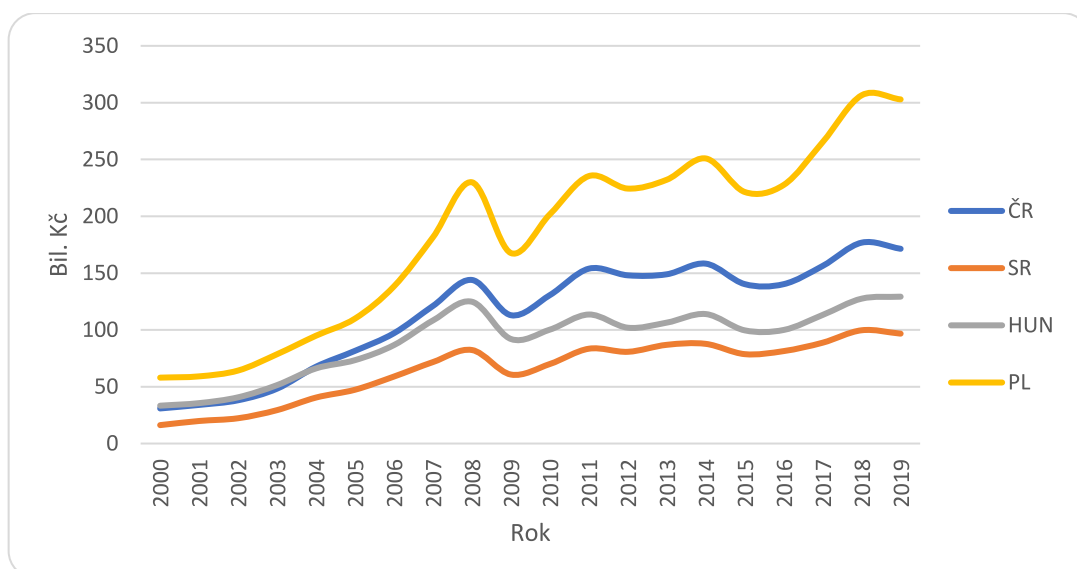
Graf 9: Vývoj importu v Polsku



Zdroj: Vlastní zpracování.

Polsko od roku 2000 nezaznamenalo žádný pokles importu až do roku 2008. V roce 2008 je hodnota importu 229,94 bil. Kč. V roce 2009 klesl import na 167,65 bil. Kč, což je o 62,29 bil. Kč méně než v roce předešlém. Dále v Polsku není zaznamenán nějaký kritický pokles až do roku 2019. Graf č. 10 uvádí hodnoty importu všech zemí Visegrádské čtyřky.

Graf 10: Hodnoty importu za všechny státy V4 dohromady.

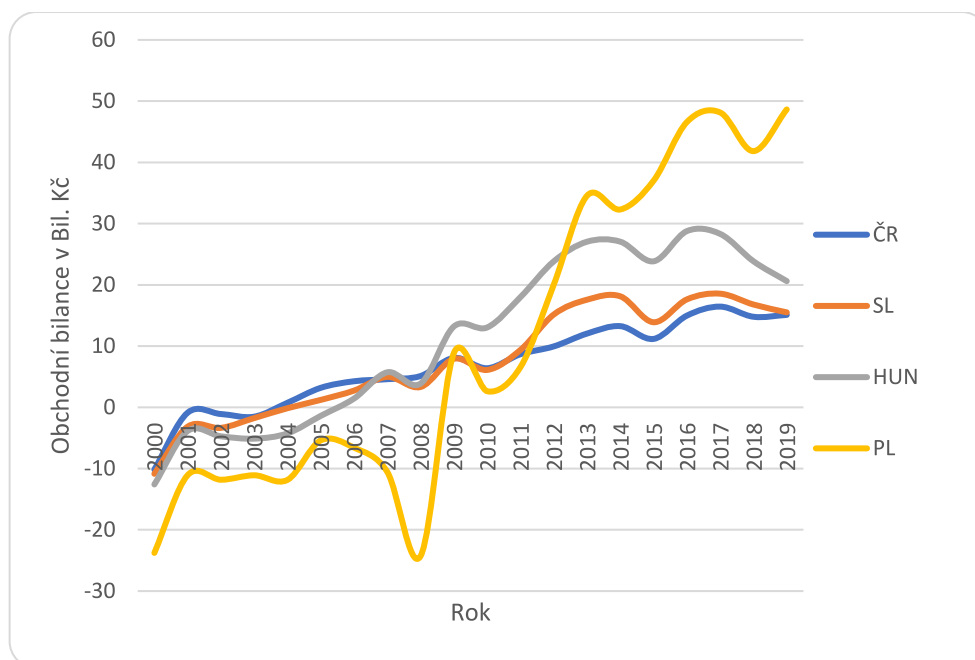


Zdroj: Vlastní zpracování.

Lze podle tohoto grafu určit finanční krizi v roce 2009. Všechny tyto země mají v roce 2009 výrazný pokles exportu. Nejvíce je však vidět u Polska. Polsko však v roce 2019 dosáhlo importu nejvíce z těchto zemí a to 302,87 miliard. Nejmenší růst importu je na Slovensku, kde dosáhl v roce 2019 jen 96,72 miliard.

Graf č. 11 ukazuje výsledky obchodní bilance u všech zemí V4.

Graf 11: Výsledky obchodní bilance všech států V4



Zdroj: Vlastní zpracování.

Polsko má velmi zajímavý průběh obchodní bilance, kdy se do finanční krize pohybovalo v záporné obchodní bilanci a následně se dostalo až na premianta v kladné části obchodní bilance. Maďarsko, Slovensko i Česká republika se pohybovaly též v záporné obchodní bilanci, ale ne tak výrazně.

Diskuse výsledků

Vývoj importu a exportu u Visegrádských zemí neměl od roku 2000 do roku 2008 žádný pokles. Výrazný pokles je vidět až v roce 2009, kdy přišla již zmiňovaná finanční krize. Při pohledu na výše uvedené grafy lze jednoznačně vidět, v jakém místě křivka klesla. České republice se snížil export při finanční krizi o 28,05 bil. Kč, v následujícím roce 2010 se export zase zvýšil a to o 16 bil. Kč na 137,03 bil. Kč, následující roky až do roku 2019 nezaznamenaly žádný výrazný pokles. Export se v následujících letech snížil maximálně o cca 20 bil. Kč. Import v České republice byl taktéž rostoucí až do krize, po krizi se snížil import o 31,01 bil. Kč z roku 2008. Následující roky není vidět žádný výrazný pokles jako v roce 2009. Slovensko mělo kladný export též do roku 2008. I zde je jednoznačně vidět výrazný pokles exportu. Snížil se o 19,94 bil. Kč od roku 2008. V roce 2010 se export zvýšil o 9,15 bil. Kč. Jak je vidět Slovensku se zvedá export jen o malé hodnoty a v roce 2009 činila hodnota exportu nejméně ze všech Visegrádských zemí. Slovensko přesáhlo 100 bil. Kč až v roce 2018, kdy hodnota exportu činila 101,70 bil. Kč, do té doby se export pohyboval mírně pod. Import na Slovensku nikdy od roku 2000 do roku 2019 nedosáhl 100 bil. Kč, nejvíce Slovensko dosáhlo v roce 2018 a to 99,70 bil. Kč. Maďarsko mělo hodnotu exportu v roce 2009 97,29 bil. Kč, což ho posouvá na druhé místo hned po Slovensku s nejmenší hodnotou vývozu. Od roku 2010 se vývoz opět pomalu zvedá. V roce 2000 činil vývoz 31,57 bil. Kč a v roce 2019 134,35 bil. Kč. Maďarsko si vedlo s dovozem velmi dobře, od roku 2000 dovoz rostl, v roce 2009 přišel výrazný pokles, následující roky nejsou nijak výrazně klesající či rostoucí. Polsko o roku 2000 nezaznamenalo žádný pokles, ba naopak, vývoz rostl až do krize, při krizi se snížil od roku 2008 o 38,48 bil.

Kč. Následující roky vývoz rostl bez výraznějšího poklesu. Import Polska rostl stejně jako jeho export. V roce 2019 jeho import činil 302,87 bil. Kč.

Největší hodnoty vývozu i dovozu dosáhlo v roce 2019 Polsko, hodnota vývozu činila 330,91 bil. Kč, nejméně dosáhlo Slovensko a to s 97,13 bil. Kč, tedy mělo o 233,78 bil. Kč menší export. Hodnota dovozu Polska činila 302,87 bil. Kč, i zde je Slovensko na posledním místě a to s 96,72 bil. Kč.

Hodnoty exportu i importu za všechny státy dohromady nám ukázaly, že Polsko vede v rámci největší hodnoty exportu ze všech zemí V4.

Obchodní bilance u zemí V4 je velmi zajímavá. Polsko se do krize pohybovalo v záporné obchodní bilanci, ve finálním roce – 2019, se však dostalo až na vrchol a předběhlo všechny ostatní. Česká republika se od roku 2000 do roku 2003 pohybovalo v záporné obchodní bilanci, následující roky se Česká republika do záporné obchodní bilance nedostala. Slovensko se v záporné obchodní bilance pohybovalo od roku 2000 až do roku 2006, v roce 2007 obchodní bilance činila 0,38, od roku 2008 do roku 2010 byla obchodní bilance též záporná, od roku 2011 až do roku 2019 se Slovensko pohybovalo v kladné obchodní bilanci. Maďarsko mělo zápornou obchodní bilanci od roku 2000 do roku 2006, od roku 2007 bylo v kladné obchodní bilanci. Největší obchodní bilanci mělo Maďarsko v roce 2016 a to 11,15 bil. Kč.

Finanční krize měla opravdu velký dopad na export i import nejen u Visegrádských zemí. Od finanční krize byly sledovány i další drobné výkyvy v zahraničním obchodu, jako například zaseknutá loď v Suezském průplavu, která zapříčinila pokles světového obchodu. Přes Suezský průplav prochází 12 % globálního obchodu. Z obav o dodržení dodávek stouply mírně ceny ropy, padaly akcie velkých dopravních společností (Urbánek, 2021). Od roku 2020 přišla vlna Covid-19, kdy se uzavřely všechny hranice, zastavil se průmysl a tím pádem i obchodování.

V rámci výzkumu jsme položili dvě výzkumné otázky.

Otázka č. 1: Co všechno ovlivňuje obchodní bilanci Visegrádských zemí v době hospodářské krize?

Obchodní bilanci ovlivňují obchody mezi jednotlivými státy, směnné kurzy, napjaté situace mezi některými státy, různé vývozní a dovozní ceny, ekonomická situace ve světě, průmyslová výroba, v březnu 2021 se v Suezském průplavu zablokovala obří nákladní loď a zapříčinila pokles světového obchodu.

Otázka č. 2: Reaguje ve všech Visegrádských zemích obchodní bilance v době ekonomické krize stejným způsobem (významně roste/klesá)?

Maďarsko, Slovensko i Česká republika se pohybují v kladné obchodní bilanci a jsou mezi sebou tak nějak nastejno. Velký skok má však Polsko, které se pohybuje v záporné obchodní bilanci už od roku 2000 právě do té finanční krize do roku 2009.

Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat, jak se vyvíjí obchodní bilance států Visegrádské čtyřky v období ekonomické krize. Cíl byl splněn. V kapitole výsledky byly vypočítány u jednotlivých zemí jejich export a import v letech 2000-2019, následně pro všechny tyto země dohromady a k tomu vytvořeny spojnicové grafy a tabulky se základními statistickými charakteristikami jako je aritmetický průměr, směrodatná odchylka, maxima a minima. Následně byla vypočítána obchodní bilance u všech již zmiňovaných zemí. V kapitole Diskuse výsledků bylo

zodpovězeno na výzkumné otázky týkající se obchodní bilance zemí Visegrádské čtyřky. V této práci bylo zjištěno, že Polsko se jako jediné pohybuje v letech 2000-2008 v záporné obchodní bilanci, na rozdíl od České republiky, Polska a Maďarska, kteří jsou v záporné obchodní bilanci též, ale ne tak dlouhou dobu, Česká republika vystoupila ze záporné obchodní bilance v roce 2003, Slovensko v roce 2004 a Maďarsko v roce 2005. Přestože se Polsko drželo v záporné obchodní bilanci nejdéle, v roce 2019 dosáhlo největší kladné obchodní bilance ze všech zemí V4, která činila 28,04 bil. Kč. Hned za Polskem následovala Česká republika, Maďarsko a jako poslední se umístilo Slovensko, které mělo nejméně ze všech zemí V4 a to pouhých 5,53 bil. Kč. Export České republiky dosáhl v roce 2019 celkem 186,48 bil. Kč, import 171,38 bil. Kč, u Polska export činil 330,91 bil. Kč, import 302,87, u Slovenska export činil 97,13 bil. Kč a import 96,72 bil. Kč, poslední Maďarsko mělo export 134,35 bil. Kč a import 129,25 bil. Kč. V budoucnu by bylo určité dobré zapojit data z roku 2020, která ještě nejsou v době tvorby příspěvku dostupná a srovnat tyto krize mezi sebou a hledat v nich spojitosti, zda reagují stejně, podobně, či úplně jinak.

Reference

- BRINCIKOVA, Z., DARMO, L., 2014. Analysis of the foreign trade in Slovakia. *International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts (SGEM 2014)*, 43-50.
- CICHOCKI, P., JABKOWSKI, P., 2019. Immigration attitudes in the wake of the 2015 migration crisis in the Visegrad Group countries: Comparative insights of ESS7 and ESS8. *Intersections-East European Journal of Society and Politics*, 5(1), 27-47.
- FOLENTA, M., 2018. The foreign trade of V4 countries during the economic crisis: Period 2007-2016. *15th International Scientific Conference on Economic Policy in the European Union*, 59-84.
- HRICOVA, D., ANDREJKOVIČ, M., 2017. Influence of the economic indicators on GDP in the context of the financial crisis in the V4 countries. *8th International Scientific Conference on Finance and Performance of Firms in Science, Education and Practice*, 273-284.
- KANUNNIKOV, A., 2019. Views of non-governmental organizations of Central Europe on migration crisis in the EU (the case of Hungary). *Contemporary Europe*, 7(93), 186-195.
- KOVARNIK, J., HAMPLOVA, E., 2016. The analysis of foreign trade development in the countries of visegrad four. *19th International Colloquium on Regional Sciences*, 240-246.
- KOVARNIK, J., HAMPLOVA, E., 2017. The selected aspects of foreign trade in central european countries. *15th International Scientific Conference on European Financial Systems 2018*, 299-306.
- KOVARNIK, J., HAMPLOVA, E., 2019. Foreign trade in Central Europe: The analysis of openness. *16th Annual International Scientific Conference on European Financial Systems*, 325-333.
- MOLENDOWSKI, E., 2014. The Visegrad Group countries-changes in intra-industry competitiveness of their economies during the world financial and economic crisis. *2nd International Scientific Conference on Contemporary Issues in Business*, 1006-1013.

- ROSTETSKA, S., NAUMKINA, S., 2019. Paradigms of European integration processes in the EU, Visegradgroup, and Ukraine. *Baltic Journal of Economic Studies*, 5(3), 184-192.
- SLABÁ, M., MARTÍŠKOVÁ, P., ŠVEC, R., 2018. The impact of the economic crisis on the *development* of the number of accommodation establishments in V4 Countries. *31st International-Business-Information-Management-Association Conference*, 4796-4803.
- TOPOROWSKI, P. E., 2017. Did the economic crisis change V4 trade patterns? The case of intra-industry trade. *Eastern Journal of European Studies*, 8(2), 71-93.
- TVRDON, M., 2011. Impacts of the global economic crisis on the European labor market *performance*: The case of Visegrad Group countries. *5th WSEAS International Conference on Business Administration (ICBA 11)*, 38-43.
- TVRDON, M., TULEJA, P., VERNER, T., 2012. Economic performance and the labour market in the context of the economic crisis: Experience from the Visegrad four countries. *E & M Ekonomie a Management*, 15(3), 16-31.
- URBÁNEK, V., 2021. Suez zůstává i nadále zablokovaný – prochází jím 12 % světového obchodu, 8 % LNG a 5-10 % ropy [online]. Kurzy.cz, [cit. 2021-15-6] dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/585662-suez-zustava-i-nadale-zablokovany-prochazi-jim-12-svetoveho-obchodu-8-lng-a-5-10-ropy/>
- ZAHUMENSKA, M., 2014. Determinants of savings in the countries of the Visegrad group: Focus on crisis period. *International Multidisciplinary Scientific Conferences on Social Sciences and Arts (SGEM 2014)*, 147-152.
- ZIELINSKI, M., JONEK-KOWALSKA, I., 2012. The influence of the economic on the state of *public* finances in the countries of the Visegrad group. *AD ALTA – Journal of Interdisciplinary Research*, 2(2), 100-102.

Kontaktní adresa autorů:

Nikola Kučerová, Ústav znaleství a oceňování, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, studentka bakalářského studijního programu, Okružní 517/10, 37001 České Budějovice, Česká republika, e-mail: 26672@mail.vstecb.cz

Ing. Tomáš Krulický, MBA, Ústav znaleství a oceňování, Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích, Okružní 517/10, 37001 České Budějovice, Česká republika, e-mail: krulicky@mail.vstecb.cz